

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 กระบวนการประกันคุณภาพภายใน
 - 2.3 กระบวนการประกันคุณภาพภายนอก
 - 2.4 การพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพ
3. การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. การประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ Rajabhat Maha Sarakham University
5. การประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นไป ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 ตั้งแต่มาตรา 47 - 51 ดังนี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 18-19)

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบ การประกันคุณภาพภายนอกระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎหมาย

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงาน ประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษามีฐาน เป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย และหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการขัดเตือนเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใด ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยจะต้องดำเนินการ

ประกันคุณภาพภายใน เป็นประจำทุกปี และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผล การประกันคุณภาพภายในทุกปี เสนอต่อหัวหน้างานต้นสังกัด หัวหน้างาน ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเผยแพร่ให้สาธารณะน ได้รับทราบ

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามการกิจกรรมของ สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สบง ลักษณะ (2541 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคม เชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ใน หลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

ชาติชาย พิมพ์ไสยก (2543 : 4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยให้สนองความต้องการและ ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สมฤทธิ์ กาเง็ง (2544 : 19) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การสร้าง ความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักวิชา มีหลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ด้วย กระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกะ และความสมเหตุสมผล

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2541 : 32) กล่าวว่าการประกันคุณภาพสามารถ ผลักดัน ให้ป้าขยต่างๆ มีคุณภาพและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง เป็นวิธีการหรือ กลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลัก ประกันว่านักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

อํารุง จันทรานิช (2542 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กระบวนการ วางแผนและกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่น ว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร

วันชัย ศิริชนะ (2540 : 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง ความมุ่งหวังใน สังคม และให้สังคมมั่นใจยิ่งขึ้นว่าการดำเนินการของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มี ระบบแบบแผน

ศิริรัตน์ ทิวงศิริ (2544 : 36) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การรับรอง คุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้ตามที่เพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่าโรงเรียนมีแนวทางชัด และพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐและโรงเรียน ได้ปฏิบัติตามแนวทางอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียน (варินทร์ สินสุขสุค. 2542 : 8)

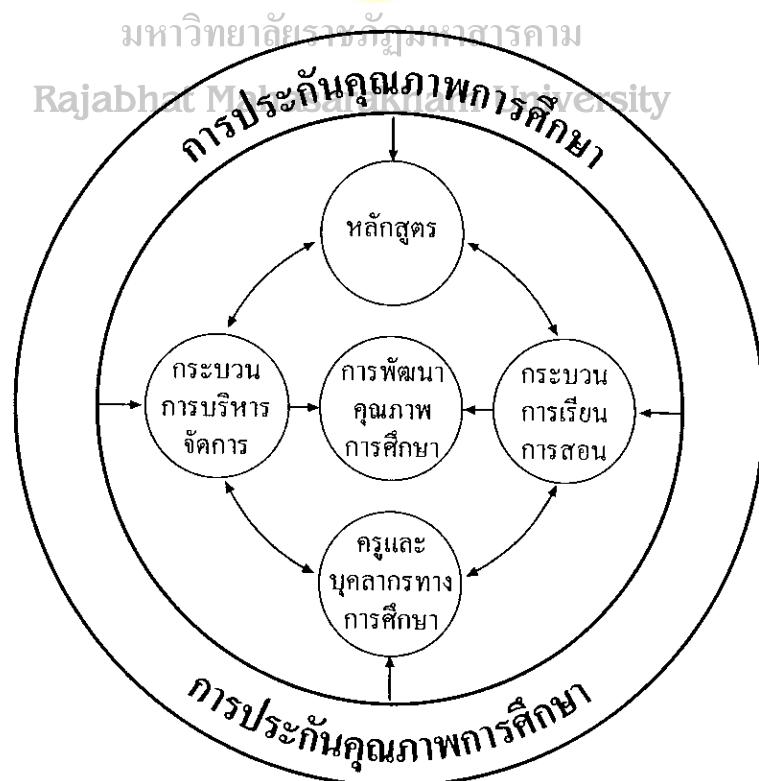
จากความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ การศึกษา เป็นกระบวนการที่จะสร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้บริหาร ครุและบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเข้มแข็ง ได้ว่า สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาและเป็นที่ยอมรับของ สังคม

2.1 แนวทางการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

โรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษานี้ จะต้องเป็นโรงเรียนที่มุ่งมั่นจะ สร้างระบบคุณภาพให้นักเรียน (ผลผลิต) สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อมั่นใจว่า ผลผลิตเมื่อออกมากจากกระบวนการเรียนรู้จะมีคุณภาพที่คุ้มค่าตามความต้องการของ ลูกค้า (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2541 : 34) ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด ระดับการประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

2.1.1 หลักการและแนวคิด ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
 เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการจัดการศึกษา โรงเรียนจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความ รับผิดชอบ (Accountability) ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นี้คือ ผลผลิตต้องตอบสนอง ต่อลูกค้าและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านการบริหาร ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน โรงเรียนต้อง แสดงภาระหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งรวมทั้งมาตรฐานค้านผลผลิต โรงเรียนจะต้องกำหนดมาตรฐานโดยคณะกรรมการโรงเรียน เมื่อได้มีการจัดการศึกษาจน นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ก็จะมีการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาของ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานด้านผลผลิตจะถูกยกระดับให้สูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงมาตรฐาน ระดับขั้นหวัด และมาตรฐานระดับชาติ (Authorities) กล่าวคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายและนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปธรรม

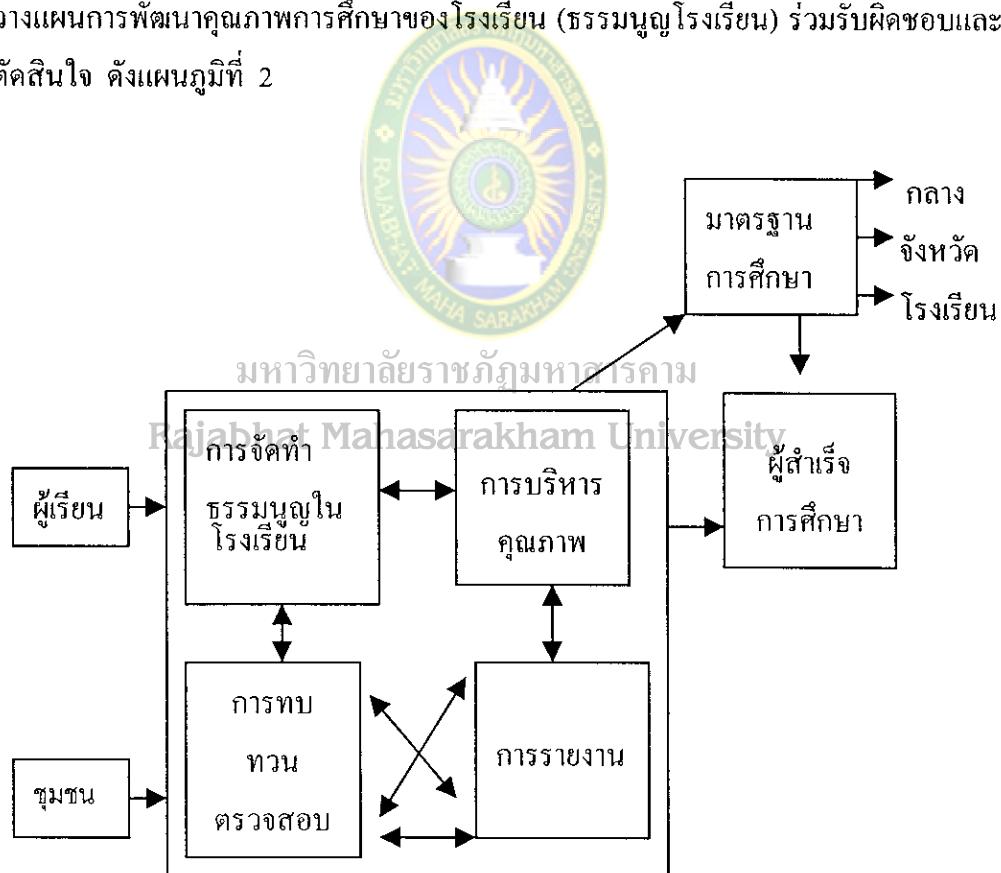
คุณภาพที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญ คือ คุณภาพของผลผลิต แต่การที่จะ ได้มารึ่ง คุณภาพของผลผลิตที่ถูกค้าพอในนั้น จะต้องมาจากคุณภาพของกระบวนการ (Process Quality) และคุณภาพของบุคลากร (Human Quality) กระบวนการที่มีคุณภาพและคนที่มี คุณภาพเท่านั้นจึงจะสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพได้ และกระบวนการที่มีคุณภาพจะต้องเป็น กระบวนการที่ครองวงจรคุณภาพของคนต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ทำงานอย่างถูกต้องนี้ ประสิทธิภาพ รู้ถึงวิธีทำงานที่ถูกต้อง และจะต้องพัฒนาคุณภาพของคน ในลักษณะที่สร้าง บรรยากาศของการรักการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งจะทำให้มีการปรับปรุงงาน พัฒนา เทคโนโลยีได้ด้วยตนเองมีมูลค่าเพิ่มอยู่ในตัว และกระบวนการที่ เป็นกลไกสำคัญในการผลัก ดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพ การศึกษา ซึ่งกระบวนการของ การประกันคุณภาพการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยจะเป็นกลไกผลักดันให้ทุกปัจจัยมีคุณภาพ และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มี คุณภาพอย่างแท้จริง ดังแผนภูมิที่ 1แสดงความสัมพันธ์ ของการพัฒนาคุณภาพกับการประกัน คุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษากับการประกัน คุณภาพ (สำรับ จันทร์วนิช. 2542 : 79)

2.1.2. แนวทางประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำแนกได้ 2 ระดับ

1) ระดับ Accountability นั้นหมายถึง โรงเรียนมีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ พึงพอใจต่อผู้ปกครองชุมชน ซึ่งเป็นลูกค้าว่า ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ในระดับนี้ผู้ปกครองและชุมชน จะเป็นผู้ยอมรับในคุณภาพของผู้จบการศึกษา โดยผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องในรูปคณะกรรมการ โรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (ธรรนญูโรงเรียน) ร่วมรับผิดชอบและร่วมตัดสินใจ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการจัดการของโรงเรียนระดับ Accountability

Framework (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2541:3)

2) ครอบครองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการโดยประชาชนมีส่วน ในการพัฒนาและ โรงเรียนจะต้องดำเนินการตามภาระงานต่อไปนี้

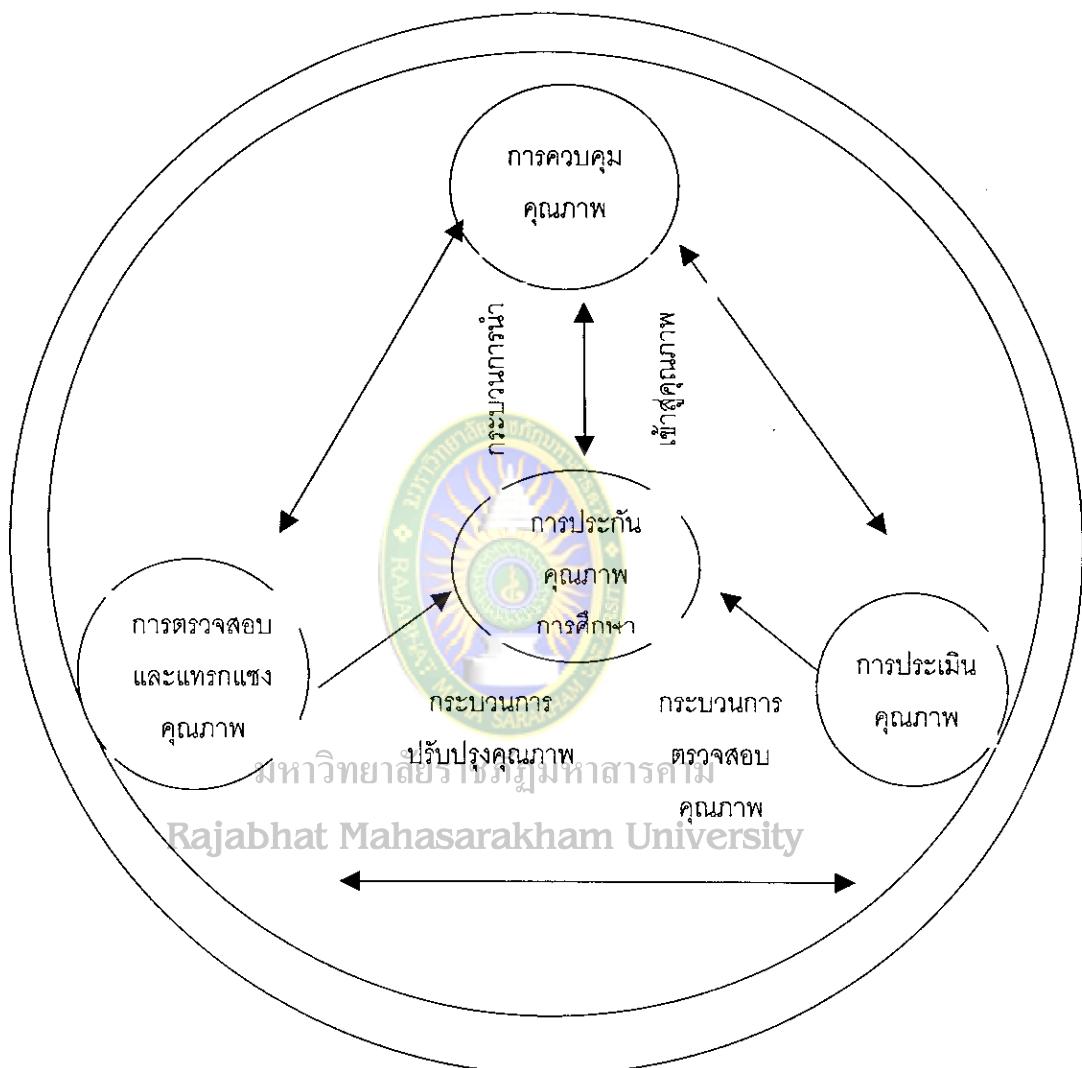
2.1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

2.1.1) การกำหนดมาตรฐาน จัดทำมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่นจากมาตรฐานกลาง โดยคณะกรรมการ โรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และประชาชน จัดทำข้อมูลพื้นฐาน ด้านปัจจัย ด้าน กระบวนการ และด้านผลผลิตของโรงเรียน

2.1.2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา โดยพัฒนาโรงเรียนให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนากระตุ้นจูงใจให้ผู้ร่วมงาน รู้จักและรัก การเรียนรู้อยู่เสมอ เน้น ให้บุคลากรในองค์กรมีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น มีการสร้าง จิตสำนึกของผู้ร่วมงาน ให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพจะต้องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาและเป็น หน้าที่ของทุกคน เป็นสมานฉันธ์ ทางวิชาการของจังหวัดและเป็นเครื่องขับเคลื่อน ยึดมั่น ภารกิจ บริการ จัดทำธรรมนูญ โรงเรียน พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและสื่อการเรียนการสอน บริหารให้มีคุณภาพ (Quality Management) มุ่งเน้น ผลผลิต (นักเรียน) ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยความคุณคุณภาพและประเมินตนเองในทุกๆ กิจกรรมของกระบวนการบริหาร และกระบวนการ เรียนการสอน โดยใช้วงจรควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circle) PDCA ของเดنمาร์ก ต้องให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total Participation) เพื่อให้พลังที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดของ ทุกคนในองค์กร ร่วมกันพัฒนา ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า และความต้องการที่เปลี่ยนแปลง มีการทำงานเป็นทีมในทุกระดับ เน้นให้ทุกคนมีอำนาจตัดสินใจซึ่งจะส่งผลให้ ปรับปรุง และสร้างขวัญกำลังใจและเจตคติที่ดี พัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียน ระดม ความร่วมมือจากชุมชนและเอกชน

2.2) การตรวจสอบคุณภาพ หรือการทบทวนคุณภาพภายใน (Internal Audit or Internal School Review) โดยโรงเรียนทบทวนคุณภาพภายในด้านคุณภาพโรงเรียน และคุณภาพการสอนทุกปี และปรับปรุงให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3) การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) โรงเรียนควร กำหนดให้มีการประเมินความก้าวหน้า และประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการของโรงเรียนในทุก ๆ แผนงาน และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงเป็นแผนปฏิบัติในปีต่อไป ซึ่งสรุปความสัมพันธ์ของ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิที่ 3

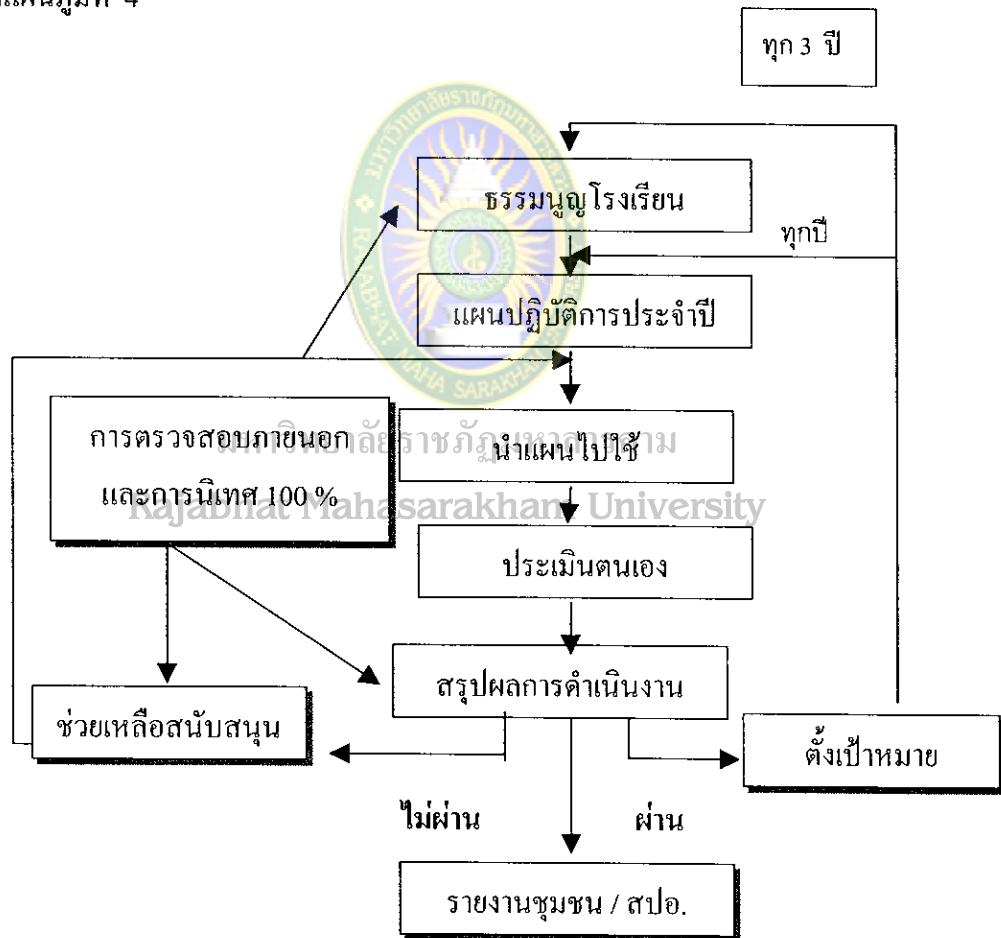

แผนภูมิที่ 3 ความสัมพันธ์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
(สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ 2541 : 35)

จากแนวคิดดังกล่าว การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหาร จัดการ การศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา โดยการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษา และเป็นภาระงานปกติของสถานศึกษาที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จัดระบบให้ทุกคน ได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.2 กระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2.2.1 การพัฒนาระบบการประเมินตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 โดยมีโครงสร้างมาตรฐานโรงเรียนประกอบด้วยมาตรฐาน 3 กลุ่ม คือ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน และดำเนินการ ตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียน ดังแผนภูมิที่ 4

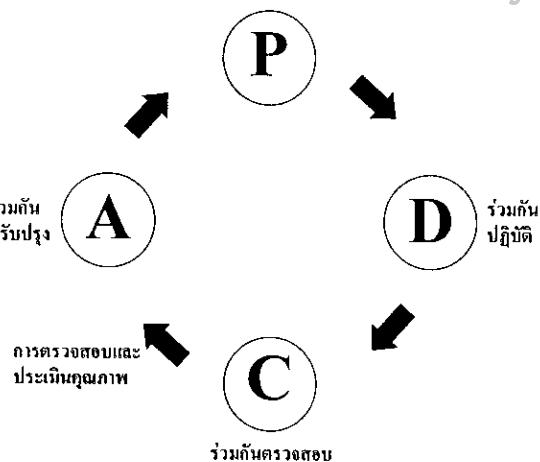

แผนภูมิที่ 4 แสดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 45)

กระบวนการพัฒนาตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดให้การประเมินตนเอง เป็นกระบวนการตรวจสอบของโรงเรียนประเมินการทำงานของตนเองทุกขั้นตอนการทำงาน ครอบคลุม เป้าหมาย จุดเน้นและงานทั้งหมดที่วางไว้ การประเมินตนเองจึงเป็นภารกิจ ที่โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ชัดเจน เป็นกระบวนการที่สามารถปฏิบัติได้วนนำไปสู่ การพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาตามวงจรของ PDCA หรือของ Demming ซึ่งจะเห็นว่าทุกขั้นตอนมีความสอดคล้องสมพันธ์กัน เป็นวงจรคุณภาพอย่างแท้จริงและประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ ดังแผนภูมิที่ 5

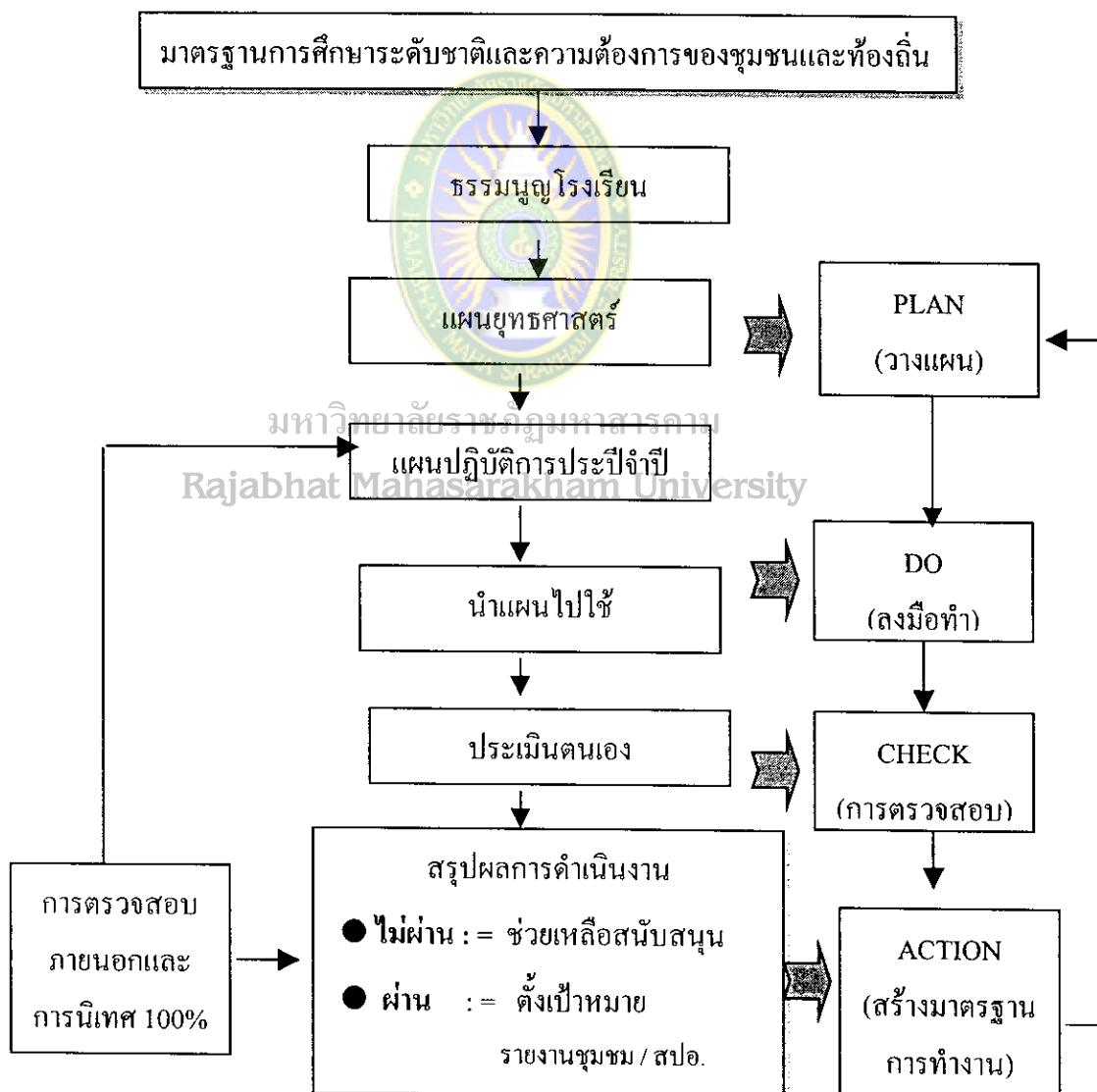
1. ร่วมกันวางแผน (P - Plan)
2. ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D - Do)
3. ร่วมกันตรวจสอบ (C - Check)
4. ร่วมกันปรับปรุง (A - Action)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

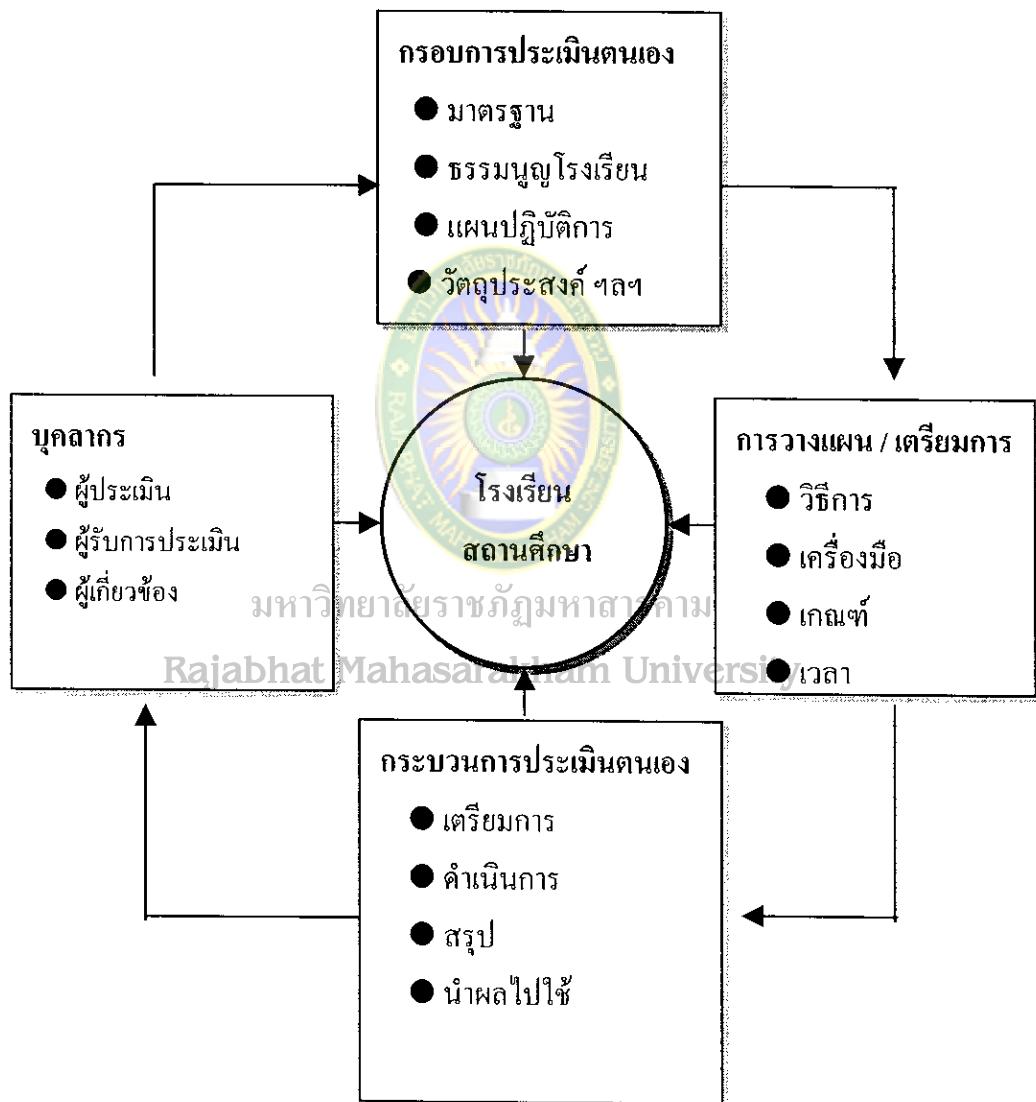
แผนภูมิที่ 5 แสดงวงจร PDCA ของ Demming (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 166)

จากแผนภูมิข้างต้น การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพ คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนี้เอง ซึ่งมีการร่วมกัน วางแผน (P) ร่วมกันปฎิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการ ขั้นตอนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวงจรของ Demming กับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวงจรของ Demming กับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 21)

2.2.2 องค์ประกอบของการประเมินตนเอง ดังแผนภูมิที่ 7

องค์ประกอบของการประเมินตนเอง แต่ละส่วนมีความหมายและความสำคัญ ดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 23)

1) **กรอบการประเมินตนเอง หมายถึง ขอบเขตของการประเมินโรงเรียน** สามารถกำหนดกรอบในการประเมินตนเองได้ โดยพิจารณาเนื้อหาสาระ ขอบข่ายงานกิจกรรม ตามที่ระบุไว้มาตรฐานโรงเรียน พุทธศักราช 2541 ซึ่งได้แก่ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหารโรงเรียน กิจกรรม/งาน ที่ระบุไว้ใน ธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติการ นำมาทำหนดเป็นกรอบเพื่อการตรวจสอบผลของการปฏิบัติ งานว่า ระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา นั้น การดำเนินงานบรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

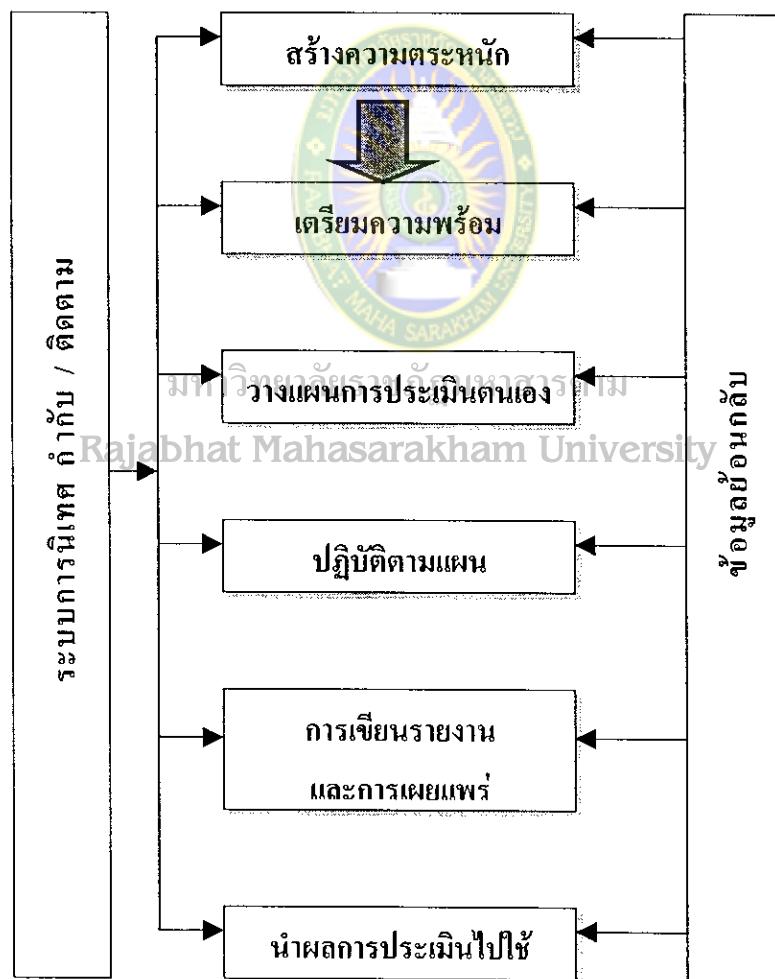
2) **การวางแผนและเตรียมการประเมินหมายถึง การกำหนดภาระงานประเมินตนเอง** ไว้ล่วงหน้าก่อนการลงมือปฏิบัติจริง โดยโรงเรียนสามารถดำเนินการ ได้ตามกรอบการประเมินตนเองที่กำหนดไว้ เช่น จะประเมินมาตรฐานทั้งหมดหรือไม่ ประเมินนักเรียนชั้นใด บ้าง ครุภัณฑ์ทุกชนิดหรือไม่ ใช้วิธีการประเมินอย่างไร การทดสอบ ตรวจผลงาน แฟ้มสะสมงาน กับกลุ่มนักศึกษาใดบ้าง เกณฑ์การประเมินคืออะไร ระยะเวลาหรือปฏิทินการประเมินเมื่อใด จะสรุปผลการประเมินและรายงานผลอย่างไร เป็นต้น ซึ่งถ้าหากโรงเรียนได้มีการวางแผน และเตรียมการประเมินตนเองทั้งระบบตลอดแนว แล้วการประเมินเองก็จะเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) **กระบวนการประเมินตนเอง หมายถึง การลงมือประเมินตนเอง** โดยกลุ่มนักศึกษาที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้ประเมิน ดำเนินการตามที่ได้วางแผนไว้ว่า กลุ่มนักศึกษาใด จะถูกประเมินด้วยเรื่องอะไร เครื่องมืออะไร เกณฑ์การประเมินเป็นอย่างไร ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

4) **บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตนเองของโรงเรียน หมายถึง** บุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครุภัณฑ์สอน นักเรียน ลูกจ้างประจำ บุคลากรภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ บุคลากรที่มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

2.2.3 กระบวนการขั้นตอนประเมินตนเอง

การประเมินตนเองของ โรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบจากภายในออกและนิเทศการศึกษา เพื่อให้การประเมินตนเองดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนจึงต้องมีระบบการประเมินตนเอง โดยมีแนวดำเนินการตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 แสดงระบบการประเมินตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ : 2543 : 31)

จากแผนภูมิดังกล่าว เป็นกระบวนการขั้นตอนการประเมินที่โรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้ดังนี้

1) ขั้นการสร้างความตระหนักรู้ การสร้างความตระหนักรู้กับบุคลากรในโรงเรียนทุกคนให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินตนเอง จะส่งผลต่อการพัฒนางานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบให้ก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ การสร้างความตระหนักรู้สามารถดำเนินการได้ โดยสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับการประเมินตนเองของบุคลากรทุกคน เกี่ยวกับการประเมินตนเอง สร้างความเข้าใจร่วมกัน สร้างจิตสำนึก ที่ลูกศิษย์ต้องเกี่ยวกับการประเมินตนเอง

2) ขั้นการเตรียมความพร้อม ดำเนินการโดย ศึกษาสภาพปัจจุบัน ของบุคลากร เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานต่าง กำหนดครูปแบบและวิธีการเสริมสร้างความรู้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนเรื่องการประเมินตนเอง โดยวิธีการต่างๆ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกิจของโรงเรียนกับมาตรฐานการศึกษา และธรรมาภูมิโรงเรียน

3) ขั้นการวางแผนการประเมินตนเอง ดำเนินการ ได้ดังนี้
3.1) กำหนดกรอบการประเมินตนเอง ซึ่งโรงเรียนสามารถกำหนดได้โดย ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียน เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

3.2) กำหนดนโยบายของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดสรรทรัพยากร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน ทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนให้เข้าใจเหตุผล ความจำเป็นในการประเมินตนเอง

3.3) กำหนดคุณภาพสังคมของการประเมินตนเอง ให้เป็นไปเพื่อพัฒนา กำหนดกระบวนการ/ วิธีการประเมินตนเองโรงเรียนควรกำหนด แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บ เก็บข้อมูลที่ใช้ ระบบการจัดเก็บข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งตัวบุคคล ผู้รับผิดชอบในแต่ละด้าน

3.4) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเอง เกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินตนเองแต่ละมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ที่กำหนดในการประเมินนั้น โรงเรียนควรร่วมกันกำหนดเกณฑ์ การประเมินและแจ้งให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทราบร่วมกัน

3.5) การกำหนดผู้ประเมินและบทบาทหน้าที่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเอง เพื่อทำหน้าที่คุ้มครอง ติดตาม ตรวจสอบการประเมินและผลการประเมิน จำนวนของคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่น้อยกว่าขนาดและความพร้อมของโรงเรียน

3.6) การกำหนดระยะเวลาและแผนติดตามกำกับ การกำหนดระยะเวลา
แผนกำกับติดตาม ช่วยให้โรงเรียนสามารถ ดำเนินการตามกิจกรรมให้เป็นไปตามกรอบการ
ประเมินตนเองที่วางไว้

4) ขั้นการลงมือประเมินตนเอง หลังจากที่โรงเรียนได้วางแผนการประเมินตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินตามที่ได้รับมอบหมาย จะต้องเป็นผู้สร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินตนเอง โดยกำหนดคุณิตของเครื่องมือ โครงสร้างและรายการประเมินย่อยของเครื่องมือ เดี๋อกชนิด ของเครื่องมือที่เก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ โดยมีกระบวนการสร้างเครื่องมือที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล การประเมินตามลำดับ

5) การเขียนรายงานและการเผยแพร่ จุดเน้นของการเขียนรายงาน และการเผยแพร่อยู่ที่การนำเสนอ กระบวนการประเมินตนเอง และผลการประเมินตนเองที่ระบุเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่ชัดเจน ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่ต้องการสื่อความหมาย โดยทั่วไปจัดทำให้ 2 ลักษณะ คือ รายงานฉบับสมบูรณ์ รายงานฉบับนี้สำหรับนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนเก็บไว้พัฒนาตนเอง และรายงานฉบับย่อรายงานฉบับนี้ สำหรับนักศึกษา กรรมการสถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และสาธารณะ จัดทำโดยสรุปข้อมูลที่จำเป็นต้องนำเสนอจากรายงานฉบับสมบูรณ์

6) การนำผลการประเมินไปใช้ เมื่อโรงเรียนประเมินตนเองแล้วโรงเรียนจำเป็นต้องนำผลการประเมินตนเอง ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ในปีต่อไป และยังสามารถนำผลการประเมินตนเองที่ได้มารับปรุงแก้ไขระบบการประเมินตนเองให้มีความถูกต้องชัดเจน เป็นระบบมากยิ่งขึ้นด้วย

2.2.4 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ใน การจัดทำรายงาน การประเมินตนเองนี้ โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) กำหนดคุณภาพรายงาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เรียนและผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การกำหนดรูปแบบการรายงาน รูปแบบการรายงานควรมีลักษณะการรายงานที่ให้ข้อมูล ข้อสนับสนุนด้านแผนงาน/โครงการ ที่สรุปถึงภูมิหลัง ของโครงการ ลักษณะการประเมิน ผลการประเมิน การสรุปและข้อเสนอแนะ

3) กำหนดเด็ก้าโครงรายงาน เป็นการกำหนดเด็ก้าโครงของการรายงาน ที่โรงเรียนต้องการนำเสนอสภาพ และผลการดำเนินงานตามพันธกิจที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

4) การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลครั้งที่ 2 ประเภท กือ ข้อมูลทั่วไป กือ ข้อมูลที่บรรยายสภาพของโรงเรียนด้านสภาพภูมิศาสตร์ของโรงเรียน บริบทของโรงเรียน สภาพชุมชนด้านเศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อมูลที่แสดงถึงสภาพและผลการดำเนินงานของโรงเรียนตามสภาพของโรงเรียน บริบทของโรงเรียน จากแนวทางที่กำหนดในธรรมนูญโรงเรียน แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ ประจำปี

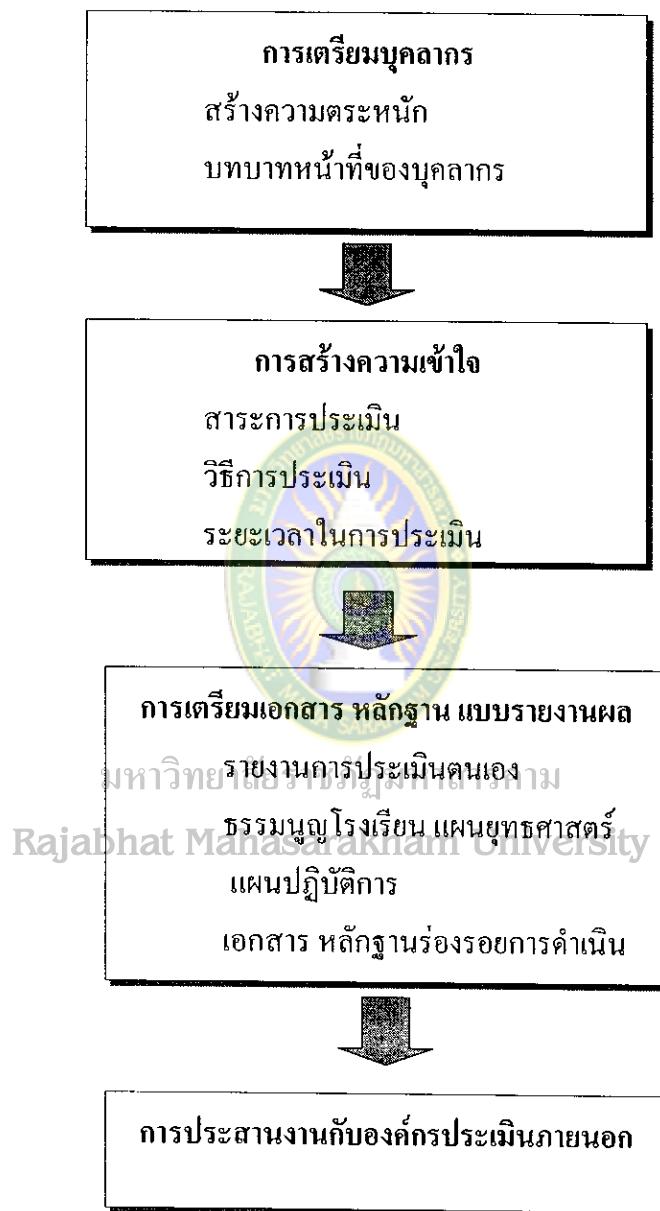
5) การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล เป็นขั้นตอนที่โรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บ รวบรวมมาวิเคราะห์และแปลผล โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติที่สอดคล้องกับดักษณ์ข้อมูล สภาพและผลการดำเนินงาน โดยพิจารณาลักษณะข้อมูล เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

6) การนำเสนอข้อมูล เป็นขั้นตอนที่โรงเรียนพิจารณาจัดทำรายงานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เสนอคณะผู้บริหารพิจารณา ก่อนเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย

Raj 7) การเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย จะเห็นได้ว่า การประเมินตนเองนี้ มีประโยชน์ต่อบุคลากรทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครุภัณฑ์สอน นักเรียนและ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ว่า การประเมินตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ต้องสร้างจิตสำนึก ตระหนักในความสำคัญของการประเมินตนเอง สร้างทีมงานประเมินตนเอง ทำงานประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง จนเกิดความมั่นใจว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่าง มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดและพร้อมที่จะรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป

2.3 กระบวนการประกันคุณภาพภายนอก มีการดำเนินการดังนี้

การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรับการประเมินภายนอก ก่อนที่โรงเรียนจะขอรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โรงเรียนควรมีการ เตรียมตัวเพื่อรับการประเมิน ดังแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 แสดงการเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 14)

จากแผนภูมิดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอกนั้น สถานศึกษามีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.3.1) การเตรียมบุคลากร ในการเตรียมบุคลากรนั้น โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเตรียมตัวรับการประเมินภายนอก การประเมินจากองค์กรภายนอก มีการสำรวจการรับรู้และเจตคติที่มีต่อการประเมินภายนอก และการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอกของบุคลากรมีดังนี้

1.1) ใช้แบบสำรวจแบบประเมิน การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม สร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งอาจทำได้โดย ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรของสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายนอก

1.2) การเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ซึ่งจะให้ความรู้แก่บุคลากร ในสถานศึกษา หรือบุคลากรในสถานศึกษาอื่นชุมชน คุณ ในสถานศึกษาที่เคยผ่าน การประเมินจากองค์กรภายนอกแล้ว หรือมีการเตรียมตัวและมีความพร้อมในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ภายใต้มาตรฐานทางสารคาม

1.3) เตรียมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินภายนอกและการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยการซึ่งจะให้บุคลากร ในสถานศึกษา เห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการประเมินจากองค์กรภายนอก และประโยชน์ที่สถานศึกษาจะได้รับเมื่อผ่านการประเมินจากองค์กรภายนอก

2) บทบาทหน้าที่ของบุคลากร ในการเตรียมบุคลากรนั้น โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

2.1) ผู้บริหาร สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้เห็นความสำคัญของการประเมินภายนอกและการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ให้ความรู้ความเข้าใจในสาระ วิธีการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การจัดทำเอกสาร หลักฐาน การนำเสนอผลงานในหน้าที่ของตน วางแผนดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา

2.2) ครุ ศึกษา หากความรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายนอก การประเมินภายนอก ขั้นตอน สาระ วิธีการประเมิน องค์กรที่จะมาประเมินภายนอก

ร่วมกับผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาในการวางแผน ดำเนินการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก และการดำเนินการตามแผนของโรงเรียน ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ในการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอกให้ชัดเจน จัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศ เอกสาร หลักฐานร่องรอยต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องครบถ้วน จัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อในการนำเสนอตลอดจนทดลองนำเสนอด้วยมืออาชีพ ผลงานในความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ และสามารถนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3) กรรมการสถานศึกษา ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินจากองค์กรภายนอก ร่วมวางแผนการดำเนินงานกับสถานศึกษา ในการเตรียมตัวรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานแก่สถานศึกษา เตรียมนำเสนอข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.4) นักเรียน ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูและร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแก่คณาจารย์ กรรมการสถานศึกษา ในการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศตลอดจนอุปกรณ์ สื่อในการนำเสนอต่าง ๆ เตรียมให้ข้อมูลแก่องค์กรประเมินภายนอก *Chasarakham University*

2.5) ชุมชน คุณลักษณะ ต่างๆ ที่ส่งเสริม ให้ความร่วมมือในการจัด การศึกษาและการพัฒนาการศึกษา ร่วมกับโรงเรียนในชุมชนที่ตนอยู่ร่วมมือ สนับสนุน โรงเรียนในการวางแผนจัดการศึกษา ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านปัจจัยที่เป็นพื้นฐานทางการเรียนให้เพียงพอ ร่วมมือกับโรงเรียนในการวางแผนรับการประเมินจากภายนอก ให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นจริง และให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ติดตามคุณลักษณะและส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ รับฟังความคิดเห็นและผลการประเมินของสถานศึกษา และร่วมหา แนวทางแก้ไข ปรับปรุง ช่วยเหลือเมื่อโรงเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมิน หรือได้รับการประเมินในระดับต่ำ แหะแห่ ข้อมูล แหะแห่ สนับสนุนปัจจัยให้กับโรงเรียน

2.3.2 การสร้างความเข้าใจ

1) สาระการประเมินมาตรฐานการศึกษาที่ใช้ในการประเมินภายนอก คือ มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอ และคณะกรรมการศึกษาธิการ ให้ใช้เป็นมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมิน ภายนอก มี 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ สำหรับ การประเมินภายนอกในรอบแรกจะประเมิน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้

โรงเรียนจำเป็น ต้องจัดทำเอกสารหลักฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานนี้ให้ครบถ้วนเพื่อรับการประเมิน จากองค์กรภายนอก

2) วิธีการประเมิน แนวทางการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีดังนี้

2.1) ก่อนการตรวจเยี่ยม คณะกรรมการจะขอข้อมูลจากโรงเรียนทุกด้านตามความจำเป็น เช่น รายงานการประเมินตนเอง ข้อมูลพื้นฐานแผนพัฒนาสถานศึกษา รายงานโครงการต่างๆ เป็นต้น เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ในการกำหนดขอบเขตการประเมิน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไป ตามบริบท จากนั้นจะนัดวันที่จะไปประเมิน

2.2) ระหว่างการตรวจเยี่ยม เมื่อคณะกรรมการตรวจเยี่ยมไปโรงเรียนในวันแรก จะประชุมบุคลากรในโรงเรียนเพื่อทำความตกลงกันในสิ่งที่จะทำการประเมิน วิธีการที่ใช้ กำหนดการและรายละเอียดต่างๆ ที่จะต้องสร้างความเข้าใจกัน ต่อจากนั้นจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ในการประเมินอาจใช้วิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเรื่องที่จะประเมิน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู กรรมการสถานศึกษา หรือเอกสาร เมื่อได้รับข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์สรุป และนำเสนอผลการตรวจเยี่ยมตัวบุคคล ซึ่งเป็นการรายงานข้อมูลที่พบระหว่างการประเมิน จุดเด่น จุดด้อย ของสถานศึกษา หากโรงเรียนเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง โรงเรียนมีสิทธิที่จะซื้อขายให้คณะกรรมการการตรวจเยี่ยมทราบได้

2.3) หลังการตรวจเยี่ยม เมื่อคณะกรรมการตรวจเยี่ยมกลับจากโรงเรียนจะนำผลการตรวจเยี่ยมมาจัดทำรายงาน และนำมาทบทวนกับคณะกรรมการตรวจเยี่ยมอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้น ส่งไปให้โรงเรียนพิจารณา ถ้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ารายงานของคณะกรรมการการตรวจเยี่ยมไม่ถูกต้อง โรงเรียนมีสิทธิซื้อขายกับที่จริงตามประเด็นที่คณะกรรมการการตรวจเยี่ยมได้รายงานไว้ เพื่อให้คณะกรรมการเยี่ยมทบทวนและจัดทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

2.4) ระยะเวลาในการประเมิน เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในจนมีความพร้อม และมั่นใจว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ และได้จัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่างๆ ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอกแล้ว โรงเรียนต้องติดต่อประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อรับการประเมิน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจะขอรายงานการประเมินตนเอง ตลอดจนเอกสาร

หลักฐานต่างๆ ที่จำเป็นจากโรงเรียน เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ จากนั้นจะกำหนดค่าวันและระยะเวลาในการประเมิน ซึ่งโดยทั่วไปอยู่ในระหว่าง 3 - 5 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง และแจ้งนัดหมายให้โรงเรียนทราบต่อไป

2.3.3 การเตรียมเอกสาร หลักฐาน แบบรายงานผล การเตรียมเอกสาร หลักฐาน และแบบรายงานผลการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีความสำคัญมากในการเตรียมตัวรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก เอกสาร หลักฐานและแบบรายงานผลการดำเนินงาน จะเป็นหลักฐานร่องรอยที่สำคัญ ในการแสดงความก้าวหน้าหรือผลสำเร็จของการพัฒนา คุณภาพการศึกษาเอกสาร หลักฐานและแบบรายงานผลการดำเนินงานที่โรงเรียนจะต้อง จัดเตรียมเพื่อรับรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก มีดังนี้

1) เอกสาร หลักฐานและแบบรายงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ รายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รายงานการประเมินโครงการ รายงานประจำปีของโรงเรียนต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ ตลอดจนเอกสาร หลักฐานต่างๆ ที่แสดงถึงการนำผลการตรวจสอบประเมินตนเองไปวางแผนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

2) **ธรรมนูญโรงเรียน แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปี**

3) เอกสารหลักฐานที่แสดงร่องรอยการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2.4 การพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนา การศึกษาไทยให้มีมาตรฐาน เป็นเลิศ หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดไว้เป็น 3 ข้อ คือ (ดำเนินงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 3-4)

2.4.1 รัฐประจำยามาจในการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากร ให้จังหวัดและสถานศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท

2.4.2 รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

2.4.3 โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานที่กำหนดผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญ ของการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำ การศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1) การกำหนดมาตรฐานด้านการผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

1.2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึงการพัฒนาปัจจัยทางการศึกษา ด้วย ได้แก่ การพัฒนาครุภัณฑ์สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2) การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการ หรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1) การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและการจัดทำรายงานของ โรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของ โรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Maha Sarakham University

2.2) การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2.3) มาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการ หรือ แนวปฏิบัติในการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1) การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2) การประเมินเพื่อรับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือ การประเมินการศึกษา

3. การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ประกาศนโยบายประกัน คุณภาพการศึกษาในปี พ.ศ. 2541 โดยกำหนดมาตรการ ไว้ว่า ในปีการศึกษา 2542 ให้ทุก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเข้าสู่ระบบการประกัน

คุณภาพการศึกษา และได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าในปีการศึกษา 2542 ทุกโรงเรียนมีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 6)

กระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้กรอบความคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น และให้สอดคล้องกับนโยบายและภาระดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 12)

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การควบคุมคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

3.1.1 กำหนดมาตรฐานโรงเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) พัฒนาโรงเรียนที่เป็นแกนกลาง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สปจ.) , สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สปอ.) ปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อลงสู่การปฏิบัติและให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

3.1.2 พัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน โดยจัดทำแผนการดำเนินงานเตรียมความพร้อมทางด้านปัจจัยต่างๆ รวมทั้งบุคลากร *Sam University*

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีกิจกรรมสำคัญ คือ

3.2.1 ตรวจสอบภายใน โดยให้โรงเรียนทำการประเมินตนเองในระหว่างการดำเนินงานตามแผนและเมื่อสิ้นสุดแผน

3.2.2 ตรวจสอบภายนอก โดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สปอ.) ใช้กระบวนการนิเทศ 100 % เป็นบุคลาศาสตร์หลัก

3.2.3 ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียน โดยระดมกำลังจากทุกระดับหน่วยงาน กลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพดีกว่ามาตรฐาน

3.2.4 โรงเรียนใช้ผลการตรวจสอบ ทั้งภายในและภายนอกทำการปรับปรุงโรงเรียน และตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

3.3.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยประเมินคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนทุกโรงเรียนและทุก 2 ปี เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนและติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพโรงเรียนในการรวมของระดับประเทศ

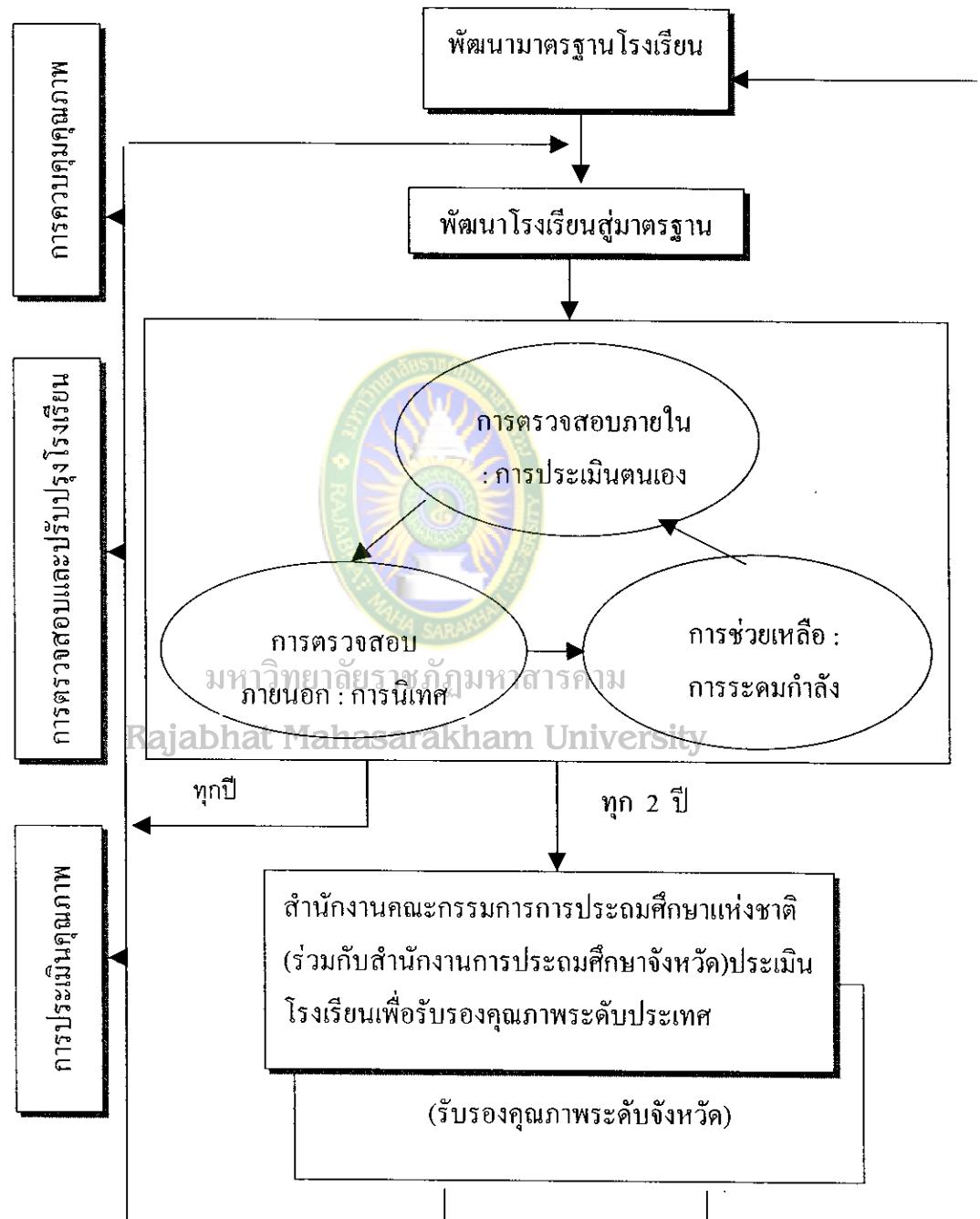
3.3.2 สำนักงานการประ同胞ศึกษาจังหวัดประมินในส่วนที่เพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัดและใช้ผลการประเมินทั้งสองส่วน คือ ส่วนที่ประเมินร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประ同胞ศึกษาแห่งชาติ ส่วนที่ประเมินเพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัดเอง เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนตามเกณฑ์ของระดับจังหวัด

3.3.3 ปรับปรุง/พัฒนามาตรฐานโรงเรียนทุก 5 ปี (แผนพัฒนาฯ ละ 1 ครั้ง) กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประ同胞ศึกษาแห่งชาติ นำเสนอเป็นแผนภูมิที่ 10

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

แผนภูมิที่ 10 แสดงกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 13)

4. การประกันคุณภาพการการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 4-5) ได้พัฒนามาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับปรัชญา การศึกษาไทย วิสัยทัศน์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ลักษณะของสังคมไทยและคนไทยที่พึงประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แผนการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งหลักการ และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษา แล้วสังเคราะห์จัดทำเป็นร่างมาตรฐานการศึกษา

หลังจากนี้ ได้จัดประชุมระดมความคิดและสอบถามความคิดเห็นจากบุคลากร ฝ่าย เพื่อปรับปรุงร่างมาตรฐานและจัดทำตัวบัญชี ร่างมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มนบุคลากรกลุ่ม หลายฝ่าย พัฒนาขึ้นนี้ มีสาระสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นสำคัญโดยมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบัญชี แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐาน ด้านปัจจัย

หลังจากนี้ ได้นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 27 มาตรฐานและมาตรฐานที่พิจารณาคัดเลือกเพื่อเป็นมาตรฐาน สำหรับการประเมินในรอบแรก 17 มาตรฐาน ต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 3/2542 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2542 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบ ในหลักการตามที่เสนอ โดยให้คัดเลือกมาตรฐานที่มีความสำคัญเป็นมาตรฐานหลัก และให้เน้นมาตรฐานด้านกระบวนการ สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกแล้วให้นำเสนอ คณะกรรมการศรีเพื่อพิจารณา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำดับความสำคัญของร่างมาตรฐานการศึกษา โดยพิจารณาทั้งในประเด็นที่เป็นมาตรฐานที่มีความสำคัญและเป็นมาตรฐานหลักที่จะท่อนให้เห็นถึงคุณภาพของมาตรฐานอื่น รวมทั้งสามารถประเมินผลได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ แล้วสรุปเป็นมาตรฐานการศึกษา เพื่อใช้ในการประเมิน คุณภาพภายนอกในรอบแรก สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 มาตรฐาน 42 ตัวบ่งชี้ โดยได้มีการนำตัวบ่งชี้บางข้อของมาตรฐานที่ตัดออกมาเพิ่มไว้ในบางมาตรฐาน เพื่อให้มี ความครอบคลุม แล้วนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการร่างมาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐาน เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก 10 มาตรฐาน และให้กระทรวงศึกษาธิการปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติ

จากการปรึกษาหารือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงศึกษาธิการ ได้ขอให้เพิ่มมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกอีก 4 มาตรฐาน เป็น 14 มาตรฐาน และเสนอให้มีการปรับตัวบ่งชี้บางตัว ให้สอดคล้องกับ มาตรฐาน โดยนำเสนอให้คณะกรรมการรัฐมนตรีทราบในคราวประชุมเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับระดับการศึกษา ขั้น พื้นฐาน มีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 68-73) คือ

4.1 มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ ศติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข ดังนี้

4.1.1 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมาภัย บังคับใช้ในสังคม ไม่ก่อความเสื่อมเสียต่อสังคม

2) ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา)

3) มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

4) ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม อย่างประหยัดและคุ้มค่า)

4.1.2 มาตรฐานที่ 2 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบบประชารัฐไทย มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) เก็บและรับฟังคำแนะนำของพ่อเมื่อ ญาติและผู้ใหญ่
 - 2) รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและการพินิจที่มีเสรีภาพของผู้อื่น
 - 3) มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ใน
ความสงบ
 - 4) ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น
 - 5) รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.1.3 มาตรฐานที่ 3 มีจิตสำนึกรักการเรียนรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารและแก้ไขปัญหาได้ดี สามารถทำงานเป็นทีมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

- 1) รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักรถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
 - 2) ปฏิบัติดนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 3) ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคำนึงถ้วน

4.1.4 มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด ໄຕร์ต่องและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด

2) สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี - ข้อเสีย

ความถูก - ผิด ระบุสาเหตุ - ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภัณฑ์ในการแก้ปัญหา และตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม

3) มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการสามารถถ่ายทอดความคิดเห็นและกำหนดเป้าหมายได้

4.1.5 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสตรัม

2 ตัวบ่งชี้ ใจแก่

- 1) มีผลลัมดุทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขึ้นต่อ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)
 - 2) มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

4.1.6 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาสารหาดู - ผล
- 2) รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา
- 3) สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ได้อย่างถูกต้อง ด้วยตนเอง

4.1.7 มาตรฐานที่ 7 เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) รู้จักห้องถิน รักและร่วมพัฒนาห้องถินของตนเอง
- 2) มีความรู้ ความเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาของห้องถินและนำมาใช้ได้
- 3) ชื่นชมและสืบสานศิลปะวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของห้องถินและของไทย

Rajabhat Mahasarakham University

4.1.8 มาตรฐานที่ 8 รู้จักตนเอง พึงตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี มี 4 ตัวบ่งชี้

- 1) รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง
- 2) เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
- 3) รู้ถึงความสามารถ ภาระทางกายภาพ ภาระทางจิตใจ และการแต่งกาย
- 4) สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้ (เฉพาะระดับนักเรียนศึกษาและอาชีวศึกษา)

4.1.9 มาตรฐานที่ 9 มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 4 ตัวบ่งชี้

- 1) สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
- 2) ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง

3) สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับพึงความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงาน ของกลุ่ม)

4) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

4.1.10 มาตรฐานที่ 10 มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ด้านปั่งชี้

1) มีน้ำหนัก ล้วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน

2) มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

3) ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป

4) รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเอง ไม่ให้เกิดอุบัติภัย

5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไทยของสิ่งแสพย์ติดและสิ่งอมเนา ไม่เสพสิ่งแสพย์ติด และปลดจากสิ่งอมเนา

4.1.11 มาตรฐานที่ 11 ปลดจากสิ่งแสพย์ติดให้ไทยและสิ่งอมเนา มี 2 ด้านปั่งชี้

1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับไทยของสิ่งแสพย์ติด และสิ่งอมเนา

2) ไม่เสพสิ่งแสพย์ติดและปลดจากสิ่งอมเนาและ ไม่แสวงหา

ผลประโยชน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.1.12 มาตรฐานที่ 12 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มี 1 ด้านปั่งชี้

1) มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

4.2 มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ด้านปั่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

4.2.1 มาตรฐานที่ 13 มีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 7 ด้านปั่งชี้

1) มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน

2) มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงาน

ของสถานศึกษาและด้วยวัสดุความสำเร็จ

3) มีการปฏิบัติตามแผน

4) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

5) มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน

- 6) มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน
- 7) มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

4.2.2 มาตรฐานที่ 14 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 4 ตัวบ่งชี้

- 1) ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา

2) มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

- 3) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

- 4) ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

4.2.3 มาตรฐานที่ 15 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน มี 4 ตัวบ่งชี้

- 1) จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย

2) จัดระบบป้องกันไฟสถานศึกษาป้องกันไฟฟ้าสถิต อากาศร้อนและอบายมุข

- 3) จัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี

4) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรอย่างเพียงพอและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

4.2.4 มาตรฐานที่ 16 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมของย่างสม่ำเสมอ มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) จัดครุภัณฑ์สอนตรงตามสาขาวิชาหรือความถนัด หรือความรู้ ความสามารถ
- 2) ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง
- 3) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

**4.2.5 มาตรฐานที่ 17 มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร
ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มี 2 ดัวร์งชี**

1) มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ
ท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2) มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร
ความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ให้สามารถ
เขื่อมโยง แก้ปัญหาท้องถิ่นได้และนำไปปฏิบัติได้จริง

**4.2.6 มาตรฐานที่ 18 จัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ มี 9 ดัวร์งชี**

1) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของผู้เรียน

2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักคิด
วิเคราะห์และกิดสร้างสรรค์

(3) 3) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักศึกษาหา
ความรู้ แล้วหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง University

4) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมา
ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5) มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
ของผู้เรียน

6) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา
สุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านคณตรี ศิลปะและกีฬา

7) ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความ
รับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน

8) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
และต่อเนื่อง

9) มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและมีความ
กระตือรือร้นในการไปเรียน

4.3 มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และ ชุมชน ดังนี้

4.3.1 มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 2) ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
- 3) ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพื้นดัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติด

4.3.2 มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้กับการเปลี่ยนแปลง
- 2) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

(3) ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

4.3.3 มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม มี 5 ตัวบ่งชี้

- 1) ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ และเท่าเทียมกัน
- 2) ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ความคุณอารมณ์ได้และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 3) ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตน ให้กับการพัฒนาผู้เรียน
- 4) ครูวางแผนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติบุคคลภาพ
- 5) ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีวครุ

4.3.4 มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้

- 1) ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา

2) ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผน
และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน
และการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

**4.3.5 มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์
และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3 ตัวบ่งชี้**

1) ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

2) ครูมีความสามารถในการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียน
การสอน

3) ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

**4.3.6 มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับ
ผิดชอบและมีคุณเพียงพอ มี 2 ตัวบ่งชี้**

1) ครูมีความคิด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ

Rajabhat University

4.3.7 มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและห้องถัน
มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้

1) มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม
สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและห้องถัน

2) มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

**4.3.8 มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวก ตามเกณฑ์ มี 1 ตัวบ่งชี้**

1) มีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

**4.3.9 มาตรฐานที่ 27 ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุน
การจัดและการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้**

1) ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตร
หลานและเป็นแบบอย่างที่ดี

2) ชุมชน/ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความรู้สึกเป็น
เข้าของสถานศึกษา

5. การประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย ได้ประกาศนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาในปี พ.ศ. 2545 ได้ใช้กรอบความคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดมาตรการ ในปีการศึกษา 2545 ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย. 2545 : หนังสือราชการ)

5.1 ให้ทุกโรงเรียนในสังกัด ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

5.2 ให้ทุกโรงเรียนในสังกัดแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตนเอง เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในรอบแรกจำนวน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย. 2545 : 1-10)

5.2.1 มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1, 4, 5, 6, 9, 10, 12 และ มี 22 ตัวบ่งชี้ คือ

1) มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรม เป็นต้นของแต่ละศาสนา

2) ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา)

3) มีความเมตตากรุณา เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

4) ประยัค (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม อย่างประยัคและคุ้มค่า)

5) สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด

6) สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณา ข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภัณฑ์ในการแก้ปัญหา และตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม

7) มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการสามารถคิดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

8) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา /หมวดวิชา ที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)

9) มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

10) มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถาม เพื่อหาสาเหตุ - ผล

11) รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งใน และนอกสถานศึกษา

12) สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

13) สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ

14) ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง

15) สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่นร่วมผิดชอบผลงานของกลุ่ม)

16) มีเจตคติที่คิดต่ออาชีพสุจริต

17) มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน

18) มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

19) ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป

20) รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเอง ไม่ให้เกิดอุบัติภัย

21) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไทยของสิ่งแวดล้อม และสิ่งมีมมา ไม่เสียสิ่งแวดล้อม และปล่อยจากสิ่งมีมมา

22) มีความซื่อสัตย์และร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

5.2.2 มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 13, 14, 18 และมี 21 ตัวบ่งชี้ คือ

1) มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน

2) มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาและตัวชี้วัดความสำเร็จ

3) มีการปฏิบัติตามแผน

- 4) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
- 5) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมาย
อย่างต่อเนื่อง
- 6) มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและ
ทันต่อการใช้งาน
- 7) มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน
- 8) มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ
และปรับปรุงงาน
- 9) ผู้บริหารและครู สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัด
การศึกษา
- 10) มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากร
ในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน
- 11) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชน
อย่างสม่ำเสมอ
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
- 12) ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา
- 13) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของผู้เรียน
- 14) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักคิด
วิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
- 15) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักศึกษา
หาความรู้ แล้วห้ามคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 16) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมา
ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 17) มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
ของผู้เรียน
- 18) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา
สุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดุนตรี ศิลปะและกีฬา
- 19) ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความ
รับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน

20) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

21) มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

5.2.3 มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 20, 22, 24, 25 และมี 10 ดั่งนี้ คือ

- 1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
- 2) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

- 3) ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย
- 4) ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา
- 5) ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผน และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6) ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน และการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

- 7) ครูมีความสนใจ/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ
- 8) มีจำนวนครุภาระเหมาะสม
- 9) มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและห้องถัน
- 10) มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศไทย

การประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นเรื่องใหม่ ยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลงานวิจัยที่ใกล้เคียง ดังนี้

สุริยา มะโยธี. (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย จากองค์ประกอบ พลักรการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ส่วน คือ ส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษา

ส่วนการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาผลการศึกษากันกว่า พบร่วมกัน

1. บุคลากร โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพ คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และสาขาวิชาเขต เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม และในแต่ละส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสาขาวิชาเขตเทคโนโลยีมีการดำเนินงานส่วนการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก สาขาวิชาเขตศรีรัตนครพิทย์ และสาขาวิชาเขตศรีพรเจริญ มีการดำเนินงานส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสาขาวิชาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและส่วนการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาไม่ต่างกันแต่บุคลากรในสาขาวิชาเขตศรีพรเจริญเห็นว่าสาขาวิชาเขต มีการดำเนินงานส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษามากกว่าสาขาวิชาเขตพิษัย熟เดชและบุคลากรในสาขาวิชาเขตเทคโนโลยีเห็นว่า มีการดำเนินงานส่วนการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษามากกว่าสาขาวิชาเขตท่านอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. **หมายเหตุ** น้ำเสียงของคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดเคลื่อนสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดสื่อและเทคโนโลยี บุคลากรไม่ได้ศึกษาดูงานการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการติดตามงานที่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ขาดการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และไม่มีการสรุปและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของนักเรียน และปัจจัยด้านการนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยเสนอว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้อง อาศัยทุกปัจจัย

เฉลี่ยว แคนไชสง (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาในการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบร่วมกับ ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสำคัญได้แก่ปัญหาด้านการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง

ชาติชาย พิมพิไชย (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการ

ศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้นักการในโรงเรียนปฏิบัติงานตามมาตรฐานญูโญ่โรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีอยู่ในระดับ “น้อย” ปัญหาที่สำคัญคือด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ (1) การปฏิบัติงาน ภายใต้ในโรงเรียนควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน (2) การกำกับติดตาม ความมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและ (3) การพัฒนาครุภัณฑ์สอนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม

นิยม โนนศรีษะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1. ผู้บริหาร โรงเรียน โดยรวมและจำแนกตามขนาด โรงเรียนและสถานภาพ ตำแหน่ง เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 *at Mahasarakham University*

3. ผู้บริหาร ตำแหน่งครู-อาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการ โรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านไม่แตกต่างกัน

ประวัติ สุทธิประภา (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานสารสนเทศ เพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนำร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 พบว่า

1. โรงเรียนนำร่องการประกันคุณภาพการศึกษาเขตการศึกษา 10 โดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนรายด้าน 2 ด้าน มีการปฏิบัติในระดับมากคือ ด้านที่ 1 และด้านที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนพัฒนาระบบสารสนเทศ และด้านการปฏิบัติตามระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวม และรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่ 2 มีการปฏิบัติในระดับมาก โรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่ 2 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติ

โดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่ 2 และด้านที่ 4 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2. โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการปฏิบัติงานสารสนเทศทั้งโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่โดยภาพรวมและรายด้านที่ 3 ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

ทำเนียบ มหาพรหม (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนรชนศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า

1. โรงเรียนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยและด้านผลผลิต

2. การปฏิบัติงานด้านมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตรและการสอนด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบุคลากร

3. เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาดีขึ้นควรดำเนินการดังนี้

อาจารย์จะต้องทราบนักในบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

3.1 ผู้บริหารการจัดกิจกรรมที่ให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรักสามัคคีกันรักในเกียรติ และศักดิ์ศรีความเป็นอาจารย์ มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

3.2 โรงเรียนจัดฝึกอบรมสัมมนาและประชุมเชิง เกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

3.3 โรงเรียนกำหนดและประกาศคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน ได้รับทราบและร่วมกันปฏิบัติตามจริงจัง

3.4 โรงเรียนจัดประชุมวางแผนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

สุพัฒน์ พรมวัง (2542 : บหคดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พนว่า

1. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียน มีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพโดยรวมและรายค้านทั้ง 5 ค้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานอยู่ในระดับมาก

2. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนนี้ ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายค้านทั้ง 5 ค้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกันและไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

4. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันมีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายค้าน 4 ค้าน ไม่แตกต่างกันแต่ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานมากกว่าครูวิชาการ โรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานเป็นรายค้าน 3 ค้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายค้าน 2 ค้าน คือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนและการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานมากกว่าครูที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กในด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

เกตุ วิเศษชุมพล (2542 : บหคดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ศึกษาปัญหาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พนว่า

1. ผู้บริหารโดยรวมและผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 โดยภาพรวมและรายค้านทั้ง 5 ค้าน อยู่ใน

ระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีปัญหาดังกล่าว โดยภาพรวม และรายค้าน 4 ค้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาเฉพาะค้านการประสานความร่วมมือ จากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีปัญหาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 โดยภาพรวมและรายค้าน 4 ค้านไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาค้านโรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายอย่าง มีนัยสำคัญทางสังคมที่ระดับ .05

อุดร คงกันคง (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานตาม เกณฑ์ มาตรฐานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานได้อยู่ในระดับมาก ทุกงานทั้งในงานจัดงานศึกษา งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานบริการทางการศึกษา

สุรศิทธิ์ อัศยาพร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาในการปฏิบัติงาน ค้านกระบวนการตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เชียงสวัสดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเชียงสวัสดิ์ มีปัญหาค้านกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าค้านกระบวนการบริหาร และโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในการปฏิบัติงานน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

อากรณ์ พลเยี่ยม (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินการตามนโยบาย การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ布ว่า ระดับการดำเนินการตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นรวมทุกค้าน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายค้านพบว่าค้านที่มีการดำเนินการ ในระดับปานกลางค่อนข้างมากมี 2 ค้าน คือ ค้านการเรียนการสอนและค้านปรัชญา ปัลเมรัน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน ส่วนค้านที่มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ค่อนข้างน้อยมี 2 ค้าน คือ ค้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และค้านระบบและกลไก การประกันคุณภาพ ส่วนปัญหาการดำเนินการ ปัญหาที่สำคัญที่พบคือค้านการเรียนการสอน ระบบการสรรหา และการหางงานรักษาไว้ ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรม จริยธรรม ยังไม่คิดเท่าที่ควร คณาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ สูงถึงร้อยละ 52 หน่วยงานรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาในการประกันมาตรฐาน การทำงานทำแก่นักศึกษา ไม่เพียงพอการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยมีอาจารย์สถานที่ที่เอื้ออำนวย ต่อการจัด

การเรียนการสอนแบบศึกษาคืนค่าวัสดุที่ตนเองไม่เพียงพอ และค้านกิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา หน่วยงานรับผิดชอบการให้คำปรึกษาในการประกอบอาชีพ การทำงานทำแก่นักศึกษาไม่เพียงพอ การพัฒนานักศึกษาด้านสังคมเป็นผู้มีระเบียบวินัย รักประชาธิปไตย รักก่อนนรุกษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรมยังไม่เหมาะสม

นงนุช สุภาวดนพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ใน
การประกันคุณภาพการศึกษา โดยการประยุกต์ใช้มาตราฐาน ISO 9000 สำหรับโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดขอนแก่น พนบว่า ตัวบ่งชี้รวมในการประกันคุณภาพการศึกษาตาม
การประยุกต์ใช้มาตราฐาน ISO 9000 ผ่านการคัดเลือกโดยใช้เทคนิคเดลฟี่ มีองค์ประกอบ
อย่างเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ การกำหนดนโยบายจุดเน้นของโรงเรียน นักเรียนจากการ
ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนการกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์
การบริหารและการจัดการ การจัดการเรียนการสอน การจัดงบประมาณการวางแผนความพร้อม
ของครู หลักสูตร อาคารสถานที่ แหล่งงบประมาณ การรับนักเรียน นอกจากนั้นยังพบว่า
ขั้นตอนกระบวนการผลิตมีความสำคัญมากที่สุด พร้อมทั้งพบว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมี
ความสัมพันธ์สูงมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ธเนศ คิดรุ่งเรือง (2540) ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชน พบว่า โรงเรียนเอกชนที่เข้าร่วมโครงการมีการบริหารงานวิชาการในแนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพมากกว่า โรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการและโรงเรียนจะเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก การใช้วิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นอันดับสุดท้าย โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดใหญ่ จะมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ประวิทย์ เวียงเงิน (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ตั้งกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทุกมาตรฐานมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาแต่ละมาตรฐานพบว่าแต่ละมาตรฐานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางไปหนึ่งอย่าง และเมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนก็พบว่าโดยรวมทุกมาตรฐาน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. โรงเรียนประดิษฐ์ศึกษาขนาดแตกต่างกันมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประดิษฐ์ศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประดิษฐ์ศึกษา จังหวัดขอนแก่นรวมทุกมาตรฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยโรงเรียน ขนาดเล็กมีระดับปัญหามากกว่าขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 5 การเกณฑ์เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับเข้าเรียน ได้บรรลุเป้าหมายและได้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มาตรฐานที่ 7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 9 การสนับสนุนและดำเนินการให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 10 การพัฒนาบุคลากรตามความต้องการจำเป็นอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 11 การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน มาตรฐานที่ 12 การบริหาร งานธุรการอย่างเป็นระบบเป็นปัจจุบัน และมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 13 การบริหารงานการบัญชีและพัสดุ อย่างเป็นระบบเป็นปัจจุบัน และ มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 14 การวางแผนและการจัดให้มีอาคารสถานที่อย่างเพียงพอ และเหมาะสมโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับปัญหามากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ยกเว้นมาตรฐานที่ 11 มีระดับปัญหามากกว่าเฉพาะโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนมาตรฐาน อื่น ๆ โรงเรียนขนาดต่างกันมีระดับปัญหามีแตกต่างกัน

ประจำบุคคล (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2536 ของโรงเรียนประดิษฐ์ศึกษา สังกัดสำนักงานการประดิษฐ์ศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พนบฯ โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประดิษฐ์ศึกษา พ.ศ. 2536 อยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่พบความแตกต่างในการปฏิบัติงานของโรงเรียนแต่ละขนาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประดิษฐ์ศึกษา พ.ศ. 2536 อยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน โดยภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายด้านมีเฉพาะด้านงานธุรการและการเงินที่โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าทั้งโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อํานาจ อญี่คា (2538 : บกคดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 46.64 โรงเรียนส่วนมากจะผ่านเกณฑ์งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานธุรการ และการเงินและงานกิจกรรมนักเรียน แต่มีโรงเรียนร้อยละ 66.79 ที่ผ่านเกณฑ์งานด้านวิชาการ ปัญหาสำคัญของโรงเรียนเหล่านี้ คือการขาดแคลนงบประมาณ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและงานวัสดุมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Bruce (1972 : 264) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปผลได้ดังนี้

- ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมในการปกครองนักเรียน และการศาสนากลุ่มนี้

Rajabdi ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ทำงานกับชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหา อนามัย ปัญหาเด็กวัยรุ่น การส่งเสริมโปรแกรมนันทนาการของชุมชน

3. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ จัดประชุมร่วมกันระหว่างครู กับผู้ปกครอง เพื่อผลในการศึกษาของนักเรียน

4. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่พักอาศัยอยู่ในบริเวณโรงเรียน ที่เข้าปฏิบัติงานอยู่

Moor (1981 : 514-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ ยอมรับว่าแนวทางการปฏิบัติยังไม่มีการประเมินอย่างเป็นทางการ และมีความคิดว่าควรมีการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้า ผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปควรตระหนักถึงความสำคัญและจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานอย่างจริงจัง

Patricia (1994 : 105) ได้ศึกษาการประเมินผลการถ้าไวไปสู่การประกันคุณภาพ การศึกษาและการควบคุมปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และ ออสเตรเลีย พบร่วมว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษานั้น กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาจากการจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมการประเมิน คือ กระบวนการที่ขัดเจน ในประเทศสวีเดน เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาใน การประกันคุณภาพ ฝรั่งเศส ให้ความสำคัญและเรื่องของการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียน มีการควบคุมจากส่วนกลางในประเทศนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญกับการประเมินบุคคลภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานำเสนอระบบ การสอนมาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมหบศยศ์ศึกษาและการศึกษาชั้นสูงต่อไป

Smith (1991 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ณ มหาลัยอร์เจีย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนที่สำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานอยู่เสมอ มีระบบการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่นแข็ง มีบรรยายทางวิชาการ มีผู้นำองค์กรที่เข้มแข็งเป้าหมาย และความคาดหวังที่สูงในการปฏิบัติงาน

Masterson (1985 : 2879) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็น ของครูและผู้บริหาร สถานศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานที่เป็นจริงและในอุดมคติ ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา โดยสำรวจความคิดเห็นของครู และผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานประจำวันที่เป็นจริง ของผู้บริหาร สถานศึกษา และการให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานประจำวันที่ผู้บริหารคาดว่าควรจะปฏิบัติ พบร่วมว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า การปฏิบัติงานในปัจจุบันผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ การประเมินผลการเรียนของนักเรียนและการจัดหาทรัพยากร ที่ต้องการครูผู้สอน และผู้บริหารแสดงความเห็นว่าหน้าที่ในการประเมินผลของคณะกรรมการสร้างบรรยายภายใน องค์กรความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การสื่อสารของผู้บริหาร เป็นสิ่งที่ควรสนใจมากยิ่งขึ้น

Sadler (1996 : 2309-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษารับรู้ของครูใหญ่ที่ยอมรับ การอบรม การดำเนินการในฐานะที่เป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการอบรม และการดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบควบคุมคุณภาพในระดับสูงและอย่างให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Taff (1998 : 65) ได้ทำการวิจัยความเชื่อของครูเกี่ยวกับบทบาทพุทธิกรรมของผู้บริหาร และความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาเพื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนจำนวนครู 536 คน จาก 25 โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐอลาบามา สหรัฐอเมริกา พบว่า บทบาทพุทธิกรรมของผู้บริหารมีผลต่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียน

จากการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน ดังเช่น ประวิทย์ เวียงเงิน (2538 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนประถมศึกษานาดแตกต่างกันมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นรวมทุกมาตรฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ ประวัติ สุทธิประภา (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานสารสนเทศทั้งโดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอีสานเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน ทั้งรายด้าน และโดยรวม